

project

Latemse Meersen

(Voorwoord)

Beste lezer,

Het vorig natuurinrichtingskrantje dateert reeds van 2000 bij de start van het natuurinrichtingsproject Latemse Meersen.

Er werd toen een waaier van natuurgerichte maatregelen voorgesteld op grondgebied van de gemeente Sint-Martens-Latem, de stad Gent en de stad Deinze. Nu staan we klaar om een eerste reeks van deze maatregelen ook daadwerkelijk op het terrein uit te voeren.

In het najaar wordt het druk met de aanleg van een wandelpad, het omvormen van een bos, het graven van poelen, ... Meer hierover lees je op de binnenbladzijden van dit krantje.

Het gonst momenteel van bedrijvigheid in Sint-Martens-Latem en dit niet alleen in het kader van natuurinrichting. Er lopen ook allerlei andere initiatieven van diverse overheden. Op de laatste bladzijde van deze krant sommen we alles voor u op.

(Stap voor stap)

Na de instelling van het natuurinrichtingsproject eind juni '99 is een **projectrapport** (waarin de grote lijnen staan uitgeschreven) in openbaar onderzoek gegaan in het voorjaar 2000.

Minister Vera Dua legde de **'maatregelen en uitvoeringsmodaliteiten'** (wie doet wat) vast op 13 februari 2001.

Hierna werd een eerste **deelprojectuitvoeringsplan (PUP 1)** (technische uitwerking van de maatregelen) opgemaakt. Het gaat om maatregelen op gronden die in eigendom zijn van de gemeente Sint-Martens-Latem, Natuurpunt, de Vlaamse Milieumaatschappij of van eigenaars die reeds toelating gaven voor de uitvoering van bepaalde werken op hun eigendom. Het openbaar onderzoek rond dit projectuitvoeringsplan liep tijdens de jaarwissel 2001-2002. Er werden een vijftigtal bezwaren ingediend. De projectcommissie onderzocht al deze opmerkingen

en bezwaren en adviseerde het projectcomité die een eindbeslissing nam. Dit alles werd gebundeld in een **overwegingsdocument** dat in april 2002 ter inzage lag op het gemeentehuis. In het kort worden in dit krantje een aantal vragen en antwoorden die tijdens het openbaar onderzoek naar voor kwamen nog eens toegelicht. (zie pagina 2)

Op 15 april 2003 werd de **bouwvergunning** verkregen voor het uitvoeren van een eerste reeks natuurinrichtingsmaatregelen op grondgebied van Sint-Martens-Latem.

Het was enkel nog wachten op een drogere ondergrond en het einde van het broedseizoen om te starten met de uitvoering.

Aannemer Roos uit Arendonk zal de werken uitvoeren in de loop van augustus - september 2003. De Vlaamse Landmaatschappij staat in voor leiding en toezicht.

(Freddy Vanmassenhove, burgemeester van Sint-Martens-Latem aan het woord)

Namens het College van Burgemeester en Schepenen verheug ik mij over de start van de werken eerste fase van het natuurinrichtingsproject Latemse Meersen onder de hoede van de Vlaamse Land-

maatschappij en AMINAL, Afdeling Natuur. Meerdere studies en vaak lange procedures gingen hieraan vooraf. Eigenaars en gebruikers kregen de gelegenheid hun bezwaren en opmerkingen kenbaar te maken. De maatregelen die nu op het terrein vorm zullen krijgen, zijn onder meer het herstellen en aanleggen van enkele poelen, het herstellen en verbeteren van de toegankelijkheid van het gebied en het inrichten van een aantal terreinen. Zo wordt een oude buurtweg opnieuw in ere hersteld tussen het

gemeentehuis en de Kwakstraat. De investeringen die gedaan werden door het gemeentebestuur en de vzw Natuurpunt voor de verwerving van diverse prachtige stukjes natuur, worden hierdoor beter zichtbaar en genietbaar voor de inwoners en geïnteresseerden. Alle werken geschieden op eigendom van de gemeente of van de vzw Natuurpunt, hetzij met instemming van de private eigenaars.

(Situering)

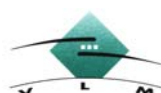

Het natuurinrichtingsproject Latemse Meersen is gelegen op het grondgebied van de gemeente Sint-Martens-Latem en de steden Deinze en Gent.

De totale oppervlakte bedraagt 284 ha en is voor minimum 90 % gelegen in natuurgebied volgens het gewestplan.

Het gebied is grotendeels een open meersengebied met natte weilanden langs de Leie. Waardevolle overgangszones naar drogere milieus zoals de landduin, hogergelegen donken en oeverwallen langs de Leie bieden veel kansen voor zowel planten als dieren.

Deze uitermate belangrijke geleidelijke overgangen worden in het natuurinrichtingsproject behouden en ontwikkeld.

(Vraag en antwoord)

Tijdens het openbaar onderzoek van het eerste deelprojectuitvoeringsplan kwamen onder meer volgende vragen en antwoorden aan bod.

● Zal het natuurinrichtingsproject het 'zone-eigen' maken van de zonevreemde woningen niet bemoeilijken?

Het natuurinrichtingsproject neemt geen initiatief omtrent de zonevreemde woningen, omdat dit niet tot haar bevoegdheden behoort. Het project zal dus in de bewoonde zones geen invloed uitoefenen op ruimtelijke ordeningsinstrumenten zoals het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Op het visieplan van het natuurinrichtingsproject werden alle percelen met vergunde gebouwen en goedgekeurde verkavelingen grijs ingekleurd, wat betekent 'geen projectvisie'.

● Zullen de aanplantingen in het kader van landschappelijke integratie onze open zichten wegnemen?

De voorgestelde aanplantingen zijn erop gericht de visuele verstoring door bebouwing vanuit het binnengebied te beperken. Zo wordt de wandelaar die zich midden in het natuurgebied bevindt, minder geconfronteerd met de bebouwing aan de rand. Het is niet de bedoeling om bewoonde percelen te gaan ommuren met groenschermen, maar wel om het landschap in een soort van 'coulissen' uit te werken. Er gaat dus bijna niets van open zichten verloren voor de bewoners.

● Zal vernatting en stimuleren van moerasvorming het overstromingsgevaar nog vergroten?

In het eerste deelprojectuitvoeringsplan wordt helemaal geen vernatting voorgesteld. Geen enkele maatregel beïnvloedt het waterpeil in de Latemse meersen. Wel wordt plaatselijk een afgraving en/of aangepast beheer voorgesteld, zodat in deze zones de watergebonden natuur (bv. moeras, open water, ...) die er oorspronkelijk was, zich kan herstellen.

In volgende delen van de uitvoeringsfase wordt in de Keuzemeersen geopteerd voor een seizoensgebonden waterpeilverhoging. Indien deze maatregel gerealiseerd wordt, dan zal er reeds een binnendijk aangelegd zijn ter bescherming van bewoonde percelen. Bovendien is de VLM ook betrokken bij het lopende integraal waterbeleid van de Leie. Dit beleid is er juist gekomen om het overstromingsgevaar voor iedereen te verminderen.

● Zal de aanleg van een knuppelpad geen extra rustverstoring betekenen voor de natuur en de bewoners?

De verbinding tussen het gemeentehuis en de Kwakstraat is een bestaand, maar verwaarloosd wandeltracé. Bij de herinrichting wordt gestreefd naar een minimale rustverstoring. Het wordt een sober educatief pad dat enkel geschikt is voor individuele of kleine groepjes natuurliefhebbers zonder voertuig. Door de aanleg van een lichtjes verhoogd knuppelpad (20 à 40 cm), worden de meest kwetsbare vegetaties langs het tracé niet betreden. Tijdens het broedseizoen (voorjaar) wordt het pad afgesloten.

● Waarom worden nog extra poelen en moerassen aangelegd? Is dat niet gevaarlijk (toename van insecten, spelende kinderen, ...)?

Open water met voldoende lichtinval en een ecologisch interessante structuur is momenteel sterk teruggedrongen in de Latemse meersen. Deze biotopen zijn van groot belang voor een gezond vallei-ecosysteem. Heel veel watergebonden planten en dieren zijn in Vlaanderen bedreigd en de Latemse meersen is één van de weinige gebieden waar dergelijke organismen nog redelijke overlevingskansen hebben. De poelen en moerassen uit het natuurinrichtingsproject zijn steeds verder van de bewoning verwijderd dan reeds bestaande waters, zodat een toename van insecten in de woonomgeving niet voelbaar wordt. Bovendien worden insecten opgegeten door andere dieren die in een gezond waterecosysteem leven. Doordat de nieuwe poelen en moerassen aangelegd worden op plaatsen die ontoegankelijk zijn voor het publiek, vormen ze ook geen gevaar voor de kinderen.

(Maatregelen om de n

Zicht op de Meersbeek

WERKEN AAN HET LANDSCHAP

● Herstel oorspronkelijk landschap (4)

De terreinen in de Brakelmeersen bestonden oorspronkelijk voornamelijk uit halfopen meersen en moerassen. Er zijn sindsdien heel wat vergravingen en aanplantingen geweest. Hoewel de aanplantingen grotendeels bestaan uit inheemse bomen en struiken, werd gekozen om het meer oorspronkelijke halfopen landschap weer te herstellen. Daarom worden groepjes bomen en struiken gerooid. Naast het terugwinnen van de typische plant- en diersoorten van meersengrasland, is deze maatregel vooral gericht op het herstel van open moeras en gezonde waterecosystemen. Moeras en open water zijn immers biotopen die in de Latemse meersen heel erg ingekrompen zijn in de loop der jaren. Tevens kunnen de buurtbewoners en wandelaars door de rooiingen opnieuw genieten van een toegenomen vergezicht op het vrij authentieke

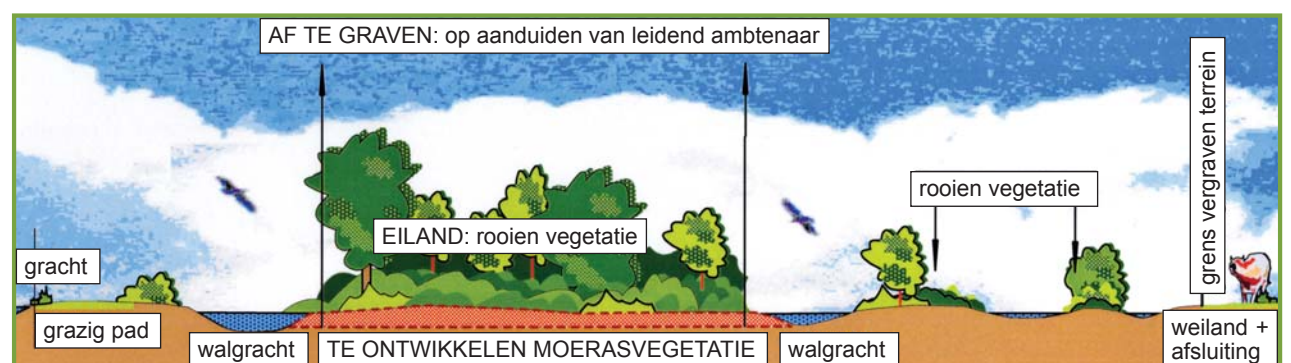
halfopen meersenlandschap.

Tussen de uitgegraven visvijver en het rietmoeras werd ongeveer 1.000 m² opgehoogd met grond uit de vijver. Deze zone wordt afgegraven om een meer natuurlijke en geleidelijke overgang te creëren tussen moeras en open water.

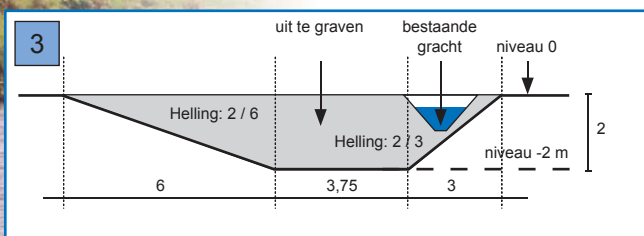
● Landschappelijke integratie

Op verschillende plaatsen is er vanuit het natuurgebied zicht op bebouwing met bijhorende gebiedsvreemde beplantingen. Om de eigenheid van de Latemse meersen te accentueren, wordt daarom op twee plaatsen gekozen voor een nieuwe inkadering met inheemse bomen en struiken.

Langs de Brakelmeersstraat wordt een losse haag van onder meer meidoorn en haagbeuk aangeplant. (5) De bestaande beplantingsstrook van Italiaanse

WERKEN AAN HET WATER

Profiel pool - Meersstraat, aanleg pool door het breder uitgraven van de bestaande gracht

• Aanleg en ruimen van poelen

Naast het stromend water van de vele beken en grachtjes die het gebied rijk is, heeft het ecosysteem in de Latemse meersen ook nood aan lichtrijke plas-sen met stilstaand water. Heel wat waardevolle plan-tensoorten, amfibieën en andere diersoorten leven in en op het water of op de oevers van dergelijke poelen.

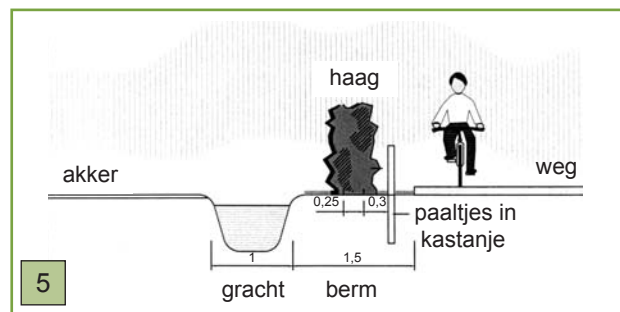
Ten westen van de Baarle-Frankrijkstraat worden een verlande gracht en pool geruimd. (1) Ten oosten van de Baarle-Frankrijkstraat worden twee nieuwe

poelen aangelegd. In de buurt van de Meersstraat wordt een nieuwe pool aangelegd door het breder uitgraven van bestaande perceelsgrachten. (3) Hetzelfde principe wordt ook nog eens toegepast ten westen van de verbindingsweg Meersstraat-Kwakstraat. (2)

Bij de aanleg van de waterplassen wordt steeds naar een maximale variatie in oever- en bodem-structuur gestreefd, om zo een hoge biodiversiteit te bekomen.

1	Ruimen van een verlande gracht en pool	6	Landschappelijke integratie vlasfabriek
2	Aanleg van een pool	7	Bosvorming populierenaanplant VMM-bosje
3	Aanleg van een pool - Meersstraat	8	Verwijderen Amerikaanse vogelkers
4	Herstel landschap te Brakelmeersen	9	Aanleggen en verbeteren wandelpad
5	Aanplanting losse haag - Brakelmeersstraat	●	Locatie werkkeet

populier langs de vlasfabriek wordt vervangen door een streekeigen houtkant van voornamelijk zwarte els. (6)

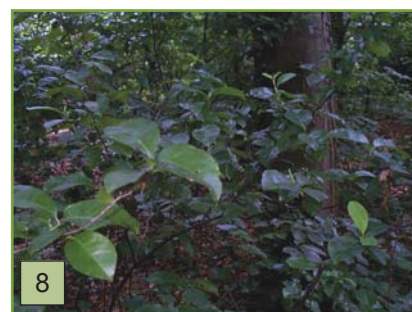
• Bosvorming

Tussen het wandeltracé Gemeentehuis-Kwakstraat en de Meersbeek ligt een nat perceel met Canada-populieren. Dit perceel is veel te nat voor populier en veel bomen zijn reeds omgewaaid. De ondergroei bestaat voornamelijk uit brandnetels en de omgeval-len bomen bemoeilijken de doorstroming van het water in de Meersbeek. Hier werd gekozen voor bosvorming tot elzenbos. Alle populieren moeten op termijn verdwijnen en zullen worden vervangen door voornamelijk zwarte els. Om een volledige kaalslag te vermijden, wordt enkel een rand van 20 meter breed rondom het bosje gekapt. Het nieuwe elzenbroekbos aan de rand zal spontaan uitbreiden naar het centrum toe en de wegwijnende populieren overgroeien. De aanplanting gebeurt in groepjes en bevat naast zwarte els een beperkte hoeveelheid meidoorn, sporkehout en aalbes. (7)

De boomsoorten in het bosje bij het gemeentelijk cultureel centrum zijn wel geschikt voor de stand-plaats. Daar zal enkel de pestsoort 'Amerikaanse vogelkers' verwijderd worden. (8)

• Vragen over de werken?

Zolang de werken duren kan u elke vrijdagvoormiddag van 10u00 tot 12u00 terecht in de werkkeet, gelegen in de Kwakstraat ter hoogte van de parking van het gemeentelijk cultureel centrum.

WERKEN AAN PADEN

• Aanleggen en verbeteren wandelpad (9)

Tussen het gemeentehuis van Sint-Martens-Latem en de Kwakstraat werd vroeger reeds een 2 meter breed wandeltracé verworven. Op deze strook wil het natuurinrichtingsproject een educatief pad aanleggen.

Het gestorte groenafval en steenpuin worden opgeruimd en de dichtgegroeide zones worden weer opengemaakt. Op de natste plaatsen wordt een knuppelpad voorzien, de drogere plaatsen blijven onverhard. Op die manier wordt het ingerichte natuurgebied beter zichtbaar voor natuurliefhebbers. Fietsers en bromfietzers worden altijd geweerd door aan beide toegangen een poortje te plaatsen. Tevens worden deze poortjes voor iedereen gesloten tijdens het broedseizoen van de broedvogels in het natuurgebied zodat de nodige rust verzekerd blijft.

(Wat nog volgt)

Op het terrein wordt slechts een eerste reeks van maatregelen van het natuurinrichtingsproject de Latemse Meersen uitgevoerd. Het verder uitwerken van nog een aantal belangrijke natuurinrichtingsmaatregelen staat voor de deur. Het deelprojectuitvoeringsplan 2 omvat het bestendigen en ontwikkelen van de Keuzemeersen voor weide- en watervogels en het behouden van de functie van het meersengebied als natuurlijk overstromingsgebied. De bescherming van de woonwijk Keuze door de aanleg van een binnendijk wordt uitgevoerd door de stad Gent in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij (Inrichtingsplan Recreatie-as Deinze - Gent). Voor de werken kunnen worden uitgevoerd, moeten eerst de nodige gronden verworven worden en de nodige vergunningen bekomen zijn.

Op het programma staat ook nog het saneren van de rietvelden aan de Meersbeek en de Scheidbeek in samenwerking met de Vlaamse Milieumaatschappij en Aquafin.

(Anderen initiatieven in uw gemeente)

Landinrichting Inrichtingsplan Recreatie-as Deinze - Gent

Op het grondgebied Sint-Martens-Latem zijn volgende maatregelen voorzien:

1. de aanleg van een fiets- en wandelpad in de Oude Pontweg, vanaf insteekweg rietveld tot aan de Gustaaf de Smetstraat;
2. de verbetering (zonder verbreding) van het bestaande pad Pijkenaas - Baarleveer;
3. de aanpassing van de werkingsuren van de veerdienst Baarleveer en de vervanging van het huidige kabelveer door een nieuwe veerboot door de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ); ook de aanmeerplaatsen en de pleinen ter hoogte van het veer worden heringericht;
4. de recreatieve verbinding Vossestaart - Meersstraat wordt openbaar gemaakt en verbeterd.

Pontstraat Deurle

Er worden fietspaden voorzien langs beide zijden van de Pontstraat, tussen de Philippe de Denterghemlaan en het rondpunt in Leerne. Dit laatste zal gepaard gaan met belangrijke riolerings- en wegenwerken in de volledige Pontstraat, in samenwerking met de Vlaamse Milieumaatschappij en de Vlaamse Administratie Wegen en Verkeer.

Parkbos Gent

Een klein gedeelte van Sint-Martens-Latem, Hooglatem, maakt deel uit van het project Parkbos Gent, waarvoor de Administratie Ruimtelijke Planning (ARP) momenteel een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) opmaakt. In het najaar mag een openbaar onderzoek verwacht worden van dit gebied.

Initiatieven integraal waterbeheer

Naar aanleiding van de wateroverlast langs de Leie van de vorige jaarwisseling worden een aantal projecten rond waterbeheersing met hogere prioriteit aangepakt.

Het betreft onder andere volgende projecten:

1. **Vosselareput:** onderzoek naar de optimalisatie van de inrichting van het overstromingsgebied; uitvoering: AWZ en de stad Deinze
2. **Woningen Latemse meersen:** individuele of collectieve bescherming van woningen in het meersengebied; uitvoering: AWZ en de gemeente Sint-Martens-Latem
3. **Wijk Hooglatem:** bescherming van de woonwijk door de aanleg van twee dijken en twee bufferbekkens; uitvoering: de gemeente Sint-Martens-Latem en de provincie Oost-Vlaanderen
4. **Sint-Martens-Latem - Sint-Denijs-Westrem:** aanleg collector naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie Gent; uitvoering: Aquafin en de stad Gent
5. **Wijk Kromme Leie:** aanleg collector Beukenlaan; uitvoering: Aquafin en de stad Gent
6. **Wijk Keuzemeersen:** bescherming woonwijk door aanleg dijk en verhoging wegtracé; uitvoering: de stad Gent en de Vlaamse Landmaatschappij
7. **Assels:** - verhoging bestaande dijken; uitvoering: AWZ
- aanleg rioleringsstelsel en collector; uitvoering: de stad Gent en Aquafin
- onderzoek naar waterbergingscapaciteit; uitvoering: AWZ en de Vlaamse Landmaatschappij

(Contact - personen)

● **AMINAL, Afdeling Natuur**
Buitendienst Oost-Vlaanderen
Gebroeders Van Eyckstraat 4-6, 9000 Gent

Viviane Vanden Bil
Tel.: 09/265.46.40

● **Vlaamse Landmaatschappij**
Provinciale afdeling Gent
Ganzendries 149, 9000 Gent

Els Seghers - communicatieverantwoordelijke
Tel.: 09/244.85.03

Natuurinrichtingsproject Latemse Meersen
Ann De Grande - projectleider
Tel.: 09/244.85.14

ir. Toon Van Coillie - leidend ambtenaar
Tel.: 09/244.85.11

Landinrichtingsproject Recreatie-as Deinze - Gent
ir. Nico Bogaert - projectleider
Tel.: 09/244.85.15

● **Gemeente Sint-Martens-Latem**
Dorp 1, 9830 Sint-Martens-Latem
Peter Van Herp - dienst milieu, ruimtelijke ordening
Tel.: 09/282.17.40

● **Administratie Waterwegen en Zeewezen**
Nederkouter 28, 9000 Gent
ir. Els Serbruyns - projectleider
Tel.: 09/268.02.11

● **Administratie Ruimtelijke Planning**
Koning Albert II-laan 20 bus 7, 1000 Brussel
Peter David
Tel.: 02/553.83.81

(Colofon)

- Oplage: 6.500 exemplaren, op milieuvriendelijk papier
- Grafische vormgeving en foto's: VLM Gent
- Voor meer informatie of exemplaren kan u terecht bij de Vlaamse Landmaatschappij
- V.U.: ir. Roland de Paepe, administrateur-generaal VLM, wnd. - Gulden-Vlieslaan 72, 1060 Brussel

